

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 12Co/316/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6713213388
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Katková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6713213388.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Katkovej a členov senátu JUDr. Petra Priehodu a JUDr. Petra Kvietka, v právnej veci navrhovateľa COFIDIS, a. s., so sídlom Suché mýto 1, 811 03 Bratislava, IČO: 36 816 337, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou Antovszká, s. r. o., so sídlom Bárdošova 2/A, 831 01 Bratislava, IČO: 36 866 881, proti odporcom 1/ N. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom B. X, XXX XX F. a 2/ Q. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom T. XXXX/XX, XXX XX T., v konaní o zaplatenie 313,25 Eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 7C/182/2013-42 zo dňa 20. 11. 2013, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.
Odporcom 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Zvolen (ďalej len „okresný súd“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom zo dňa 20. 11. 2013 zamietol návrh navrhovateľa (prvý výrok). O trovách prvostupňového konania rozhodol tak, že ani jeden z účastníkov nemá právo na ich náhradu (druhý výrok). Prvostupňový súd vyhodnotil zmluvu o revolvingovom úvere, uzavretú medzi navrhovateľom a odporcami, ako zmluvu spotrebiteľskú, poukázal na ustanovenia § 52 ods. 1, § 53 ods. 1 a 4, 54 ods. 2 a § 37 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“), na ustanovenia § 2 písm. b) a § 4 ods. 1 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v pôvodnom znení a na § 497 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ObZ“). Prvostupňový súd mal preukázané, že navrhovateľ uzavrel s odporcami 1/ a 2/ zmluvu o revolvingovom úvere, na základe ktorej navrhovateľ poskytol odporcom sumu 40.000,-Sk (1 327,76 Eur). Pokiaľ ide o splácanie úveru, okresný súd v tejto súvislosti poukázal na článok 4.1 Všeobecných obchodných podmienok, podľa ktorého odporcovia boli povinní splácať úver až do okamžitého plného vrátenia čerpaného úveru vrátane úrokov. Ďalej okresný súd poukázal na bod 4.3 Všeobecných obchodných podmienok, podľa ktorého keďže ide o revolvingový úver, ktorého čerpanie a splácanie závisí na klientovi, nemožno presne vyčíslit počet splátok úveru ani dobu splácania úveru. Uviedol, že nebola určená konečná splatnosť úveru vzhľadom na uzavretie zmluvy o úvere na dobu neurčitú. Okresný súd ďalej konštatoval, že takto formulovaná zmluva o úvere nespĺňa náležitosti zakotvené v § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“), pretože nebola uzavretá určite a zrozumiteľne a taktiež nie je stanovené, v akej výške a dokedy je dlžník povinný takto poskytnutú sumu vrátiť. Odporcovi 1/ bol poskytnutý revolvingový úver vo výške 1 327,76 Eur. Ku dňu podania návrhu zaplatili odporcovia sumu 2 663,62 Eur. Zmluva bola vopred vyhotovená a odporcovia nemohli jej obsah individuálne ovplyvniť, pričom zmluvné ustanovenia tak, ako sú formulované, spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ide o neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré sú v zmysle § 53 ods. 4 OZ neplatné. Vzhľadom na to, že odporcovia 1/, 2/ zaplatili na úverový limit 1 328,-Eur sumu 2 663,62 Eur, žalobu zamietol.

O trovách prvostupňového konania prvostupňový súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 zák. č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „O. s. p.“) s odôvodnením, že právo na náhradu trov konania vzniklo odporcom 1/, 2/, ktorí si náhradu trov konania neuplatnili. Navrhovateľ nemal v konaní úspech, preto mu právo na náhradu trov konania nevzniklo. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie, a to z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) O. s. p. V odvolaní poukázal na to, že zmluva o úvere bola uzavretá v súlade s ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov v znení platnom v čase uzavretia zmluvy a v súlade s ustanoveniami Obchodného zákonníka, čo vyplýva aj z článku 1.3.1. Všeobecných obchodných podmienok, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou uzavretej zmluvy o úvere. V zmluve je uvedené, že Všeobecné obchodné podmienky (vytlačené na rubovej strane tlačiva zmluvy o úvere) a prílohy 1 - 3, sú neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere, čo podľa zmluvy odporcovia 1/ - 2/ zobrali na vedomie a potvrdili, že sa s nimi riadne oboznámili, považovali ich za zrozumiteľné, určité a prejavili súhlas byť nimi viazaní. Zmluva o úvere je v zmysle Obchodného zákonníka tzv. absolútnym obchodom, pričom v zmysle § 273 ObZ časť obsahu zmluvy môže byť určená aj odkazom na všeobecné obchodné podmienky. Predmetné ustanovenie je kogentné, preto nie je nemožné zmeniť ho dohodou zmluvných strán. Všeobecné obchodné podmienky tvoria neoddeliteľnú súčasť zmluvy. Odporcovia 1/, 2/ opatrili zmluvu svojim podpisom. Oni ich dostatočne upozornili na nevyhnutnosť preštudovania si nielen zmluvy o úvere ale aj jej neoddeliteľných súčastí. Podľa jeho názoru, zmluva o úvere bola uzavretá v súlade so zákonom č. 258/2011 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, platného v čase uzavretia zmluvy, preto odporcovia 1/, 2/ boli povinní zaplatiť aj celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom. V ďalšej časti odvolania navrhovateľ popísal spôsob akým sú uzatvárané zmluvy o úvere a zdôraznil, že odporcovia mali dostatok času zmluvy s prílohami si poriadne preštudovať a slobode sa rozhodnúť, či ju uzatvorí, o čom podľa jeho názoru svedčia aj dátumy podpisu zmluvy: veriteľ dňa 10. 03. 2008 a dlžníci dňa 12. 03. 2008. Poskytovanie úverov je predmetom jeho činnosti, a preto je v súlade s praxou v obchodnom a bankovom sektore, že zmluvy sú pripravené na predtlačenom formulári. Skutočnosť, že zmluva je formulárová, neznamená, že musí spôsobovať nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Ďalej namietal, že okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol, ktoré ustanovenie zmluvy spôsobuje nerovnováhu v právach v neprospech spotrebiteľa a rovnako neuviedol o akú neprijateľnú podmienku ide podľa demonštratívneho výpočtu v § 53 ods. 4 OZ. Nesúhlasil ani so záverom prvostupňového súdu o tom, že článok 4.1, 4.3 Všeobecných obchodných podmienok nespĺňa náležitosti zakotvené v § 37 ods. 1 OZ, konkrétne, že zmluva nebola uzavretá určite a zrozumiteľne. Poukázal na to, že súčasťou zmluvy je príloha č. 4, kde je príklad nákladov a splátok úveru a kde je jasne uvedená jednotlivá výška úverového rámca, minimálna mesačná splátka, počet splátok, doplatok, posledná splátka, RPMN a výška odplaty. Pri revolvingovom úvere sa klientovi umožňuje čerpať poskytnuté zdroje opakovane, bez nutnosti žiadať o povolenie čerpania banku. Ide napríklad o kreditné karty, pri ktorých je poskytnutý úverový rámec. V prílohe č. 4 k zmluve o úvere je jasne uvedené, že v prípade poskytnutého úveru 40.000,- Sk bola výška minimálnej splátky 1599,- Sk a pri týchto minimálnych splátkach by bola doba splácania 36 mesiacov + doplatok posledná splátka 382,93 Eur, RPMN vo výške 29%, výška odplaty pri splácaní minimálnych splátok po dobu 36 mesiacov by bola 17.946,93 Sk. Keďže príloha č. 4 obsahuje presné výpočty v prípade minimálnych splátok, je odôvodnenie rozsudku o nezrozumiteľnosti a neurčitosti nesprávne. Odôvodnenie o prihladnutí na § 54 ods. 2 a k tomu, že na úverový limit 1 328,-Eur odporcovia 1/, 2/ zaplatili sumu 2 663,62 Eur, nepovažoval za riadne odôvodnené, pretože v prípade úverového limitu sú podstatné dva faktory, a to doba splácania a výška splátok. Je preto logické, že nesplatením aspoň minimálnych splátok riadne a včas každý mesiac narastajú celkové náklady a tým sa navyšuje konečná splatná suma. Ďalej ešte navrhovateľ uviedol, že okresný súd zasiahol do jeho Ústavou Slovenskej republiky garantovaného práva na súdnu ochranu. Na základe uvedeného potom žiadal, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

Odporcovia 1/ a 2/ sa k odvolaniu navrhovateľa nevyjadrili.

Krajský súd, ako súd odvolací (§10 ods. 1 O. s. p.), preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil ako vecne správny.

Z predloženého súdneho spisu odvolací súd zistil, že navrhovateľ a odporca 1/ ako dlžník a odporca 2/ ako spoludlžník mali dňa 12. 03. 2008 uzavrieť Zmluvu o revolvingovom úvere č. XXXXXXXX s úverovým limitom 40.000,-Sk (takáto suma je „zaškrtnutá“ vo vopred pripravenom formulárovom vyhotovení zmluvy). Zmluva obsahuje označenie veriteľa - navrhovateľa, osobné údaje odporcov 1/

a 2/ ako aj údaje o dlžníkovom rodinnom stave, zamestnaní, spôsobe bývania, čistých mesačných príjmoch a mesačných nákladoch dlžníka. Ďalej sú v zmluve malým a ťažko čitateľným písmom uvedené skutočnosti o poistení, dohoda o zrážkach zo mzdy a súhlas so spracovaním osobných údajov. Údaje o úrokovej sadzbe a ročnej percentuálnej miere nákladov sú uvedené ešte menším a ťažko čitateľným písmom ako predošlé uvedené časti zmluvy s tým, že „úroková sadzba platná ku dňu podpisu tejto zmluvy: 2,14% mesačne pre všetky úverové limity. RPMN sa určuje podľa článku 5.4 VOP. Pre úverový limit nad 60.000,-Sk je minimálna mesačná splátka 3,995% z úverového limitu.“ Rovnakým typom písma je ďalej uvedené, že dlžník a spoludlžník berú na vedomie, že neoddeliteľnou súčasťou zmluvy sú všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú vytlačené na rubovej strane tlačiva zmluvy a prílohy 1 - 4 s tým, že potvrdili, že sa s nimi oboznámili, považujú ich za dostatočne zrozumiteľné a prejavujú súhlas byť nimi viazaní. Navrhovateľ k návrhu doložil fotokópie občianskych preukazov odporcov 1/ a 2/, Všeobecné obchodné podmienky a fotokópie príloh 1 až 3, uvedené spolu na jednom liste, a to príloha č. 1 označená ako ODMIETNUTIE POISTENIA, príloha č. 2 označená ako ODMIETNUTIE SÚHLASU a príloha č. 3 označená ako SADZOBNÍK POPLATKOV. Príloha č. 4, na ktorú odkazuje Zmluva o úvere ako aj Všeobecné obchodné podmienky, navrhovateľom nebola predložená. Obsahom tejto prílohy mal byť „Príklad nákladov a splátok úveru“. Z uvedenej zmluvy si potom navrhovateľ uplatňoval sumu 313,25 Eur, pozostávajúcu z úveru vo výške 259,43 Eur, z úroku za poskytnutie úveru vo výške 31,15 Eur, z poistného vo výške 11,07 Eur a z poplatkov z omeškania so splácaním úveru vo výške 11,60 Eur ako aj súvisiacu náhradu trov konania.

Odporca 1/ na pojednávaní dňa 20. 11. 2013 uviedol, že je pravdou, že uvedenú zmluvu podpísal, vyčerpal úver asi vo výške 1.500,-Eur, o aktuálnom stave úveru vedomosť nemal, popísal ďalej svoju finančnú situáciu s tým, že v prípade, že bude zaviazaný na zaplatenie, žiadal o povolenie splácať dlžnú sumu v mesačných splátkach.

Odporca 2/ na pojednávaní uviedol, že zmluvu podpísal ako spoludlžník. Keď odporca 1/, ktorý je jeho bratom, zabudol zaplatiť jednu splátku, navrhovateľ mu začal zrážať dlžnú sumu z jeho príjmu. Potom ako sa stal nezamestnaným, už úver nesplácal ani on. Taktiež popísal svoju finančnú situáciu.

Odvolačný súd považuje v prvom rade za potrebné poukázať na to, že zmluva o úvere je v právnom poriadku Slovenskej republiky predmetom právnej úpravy v Obchodnom zákonníku ako absolútny obchodnoprávny vzťah v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ OZ ako aj v zákone č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov pre tento zmluvný vzťah v znení platnom a účinnom do 31. 03. 2008 (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Právnu úpravu zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorá nad rámec právnej úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku vyžaduje ďalšie náležitosti zmluvy o úvere, je potrebné aplikovať v prípade, že úver je poskytovaný dlžníkovi, ktorý je v pozícii spotrebiteľa, a teda mu je úver poskytovaný na iný účel ako na výkon povolania, zamestnania alebo podnikania. Vzťah medzi Obchodným zákonníkom a zákonom o spotrebiteľských úveroch je potrebné vyhodnotiť ako vzťah všeobecného právneho predpisu (lex generalis) a osobitného právneho predpisu (lex specialis).

Bez ohľadu na to, aký právny predpis je potrebné aplikovať a aké náležitosti mala zmluva o úvere obsahovať, je potrebné v prvom rade zdôrazniť základné požiadavky kladené Občianskym zákonníkom na akýkoľvek právny úkon. Podľa § 37 ods. 1 OZ právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný. Zrozumiteľnosť právneho úkonu možno charakterizovať ako vlastnosť právneho úkonu z hľadiska jeho formy aj obsahu, ktorá má za následok, že právny úkon je vyjadrený jasným a zrozumiteľným spôsobom z hľadiska použitých výrazových prostriedkov a účastníci právneho vzťahu sú schopní pochopiť tieto výrazové prostriedky použité na vyjadrenie obsahu právneho úkonu, teda sú schopní pochopiť jeho obsah. Zrozumiteľnosť sa nepochybne týka aj formy, v ktorej sú tieto výrazové prostriedky vyjadrené, teda právny úkon z pohľadu zrozumiteľnosti musí byť jasný a nepôsobiaci zmätočne aj z hľadiska použitej formy. Určitosť právneho úkonu je oproti tomu vlastnosť právneho úkonu prejavujúca sa v tom, že obsah právneho úkonu je jasne vyjadrený. Teda kým zrozumiteľnosť sa týka výrazovej stránky právneho úkonu, určitosť sa týka jeho obsahu.

Podstatou zmluvy o úvere v zmysle súčasnej právnej úpravy je, že veriteľ sa zaväzuje na požiadanie dlžníka poskytnúť v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky. V posudzovanom prípade mala byť medzi účastníkmi uzavretá zmluva o revolvingovom úvere, čo je špecifický druh úveru. Z predloženej zmluvy však vôbec nie je zrejмый obsah právneho vzťahu, teda nie je zřejmé, aké záväzky a im zodpovedajúce oprávnenia (teda povinnosti a práva) vyplývajú jednotlivým účastníkom zmluvného vzťahu. V jednom ustanovení zmluvy pod názvom ÚVEROVÝ LIMIT je uvedené len to, že veriteľ poskytuje dlžníkovi revolvingový úver s úverovým limitom, s možnosťou navýšenia úverového limitu až do maximálnej

výšky 100.000,- Sk, pričom z viacerých navrhovaných možností úverového limitu je „zaškrtnutý“ úverový limit vo výške 40.000,- Sk. V ďalšej časti zmluvy je uvedené, že dlžník má uviesť čiastku, ktorá má byť poukázaná na bankový účet dlžníka a ďalej, že má uviesť číslo bankového účtu, na ktorý majú byť peniaze pri čerpaní prevedené. S ohľadom na uvedené má odvolací súd za to, že z predloženej zmluvy nevyplýva základný právny rámec zmluvného vzťahu medzi navrhovateľom a odporcami 1/, 2/, teda vôbec nie je zrejmé, aké zmluvné povinnosti a práva mal navrhovateľ v pozícii veriteľa a aké zmluvné práva a povinnosti mali odporcovia 1/ a 2/ v pozícii dlžníka a spoludlžníka. Kým úvodná časť formuláru zmluvy pomerne jasne a zrozumiteľne vymedzuje osobné, rodinné a zárobkové pomery odporcov 1/ a 2/, samotný obsah zmluvy je formulovaný značne neprehľadne, ťažko čitateľným písmom s odkazom na Všeobecné obchodné podmienky a prílohy, ktoré navyše odporcovia 1/ a 2/ osobitne nepodpisali. Odkaz na obchodné podmienky a prílohy je rovnako formulovaný ťažko čitateľným písmom, je umiestnený neprehľadne a nejasne. Z predloženej formulárovej zmluvy teda vôbec nie je zrejmá povinnosť odporcov 1/ a 2/ vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky a nie sú jasne a zrozumiteľne vymedzené ani prípadné splátky úveru, podmienky splácania a konečná splatnosť. Pokiaľ zmluva odkazuje na všeobecné obchodné podmienky, aj tieto sú formulované nejasne a nezrozumiteľne, odkazujúc na ďalšie prílohy. Navrhovateľ v odvolaní namietal, že je potrebné zohľadniť špecifiká revolvingového úveru, pri ktorom sa klientovi - dlžníkovi umožňuje čerpať poskytnuté zdroje opakovane, bez nutnosti žiadať o povolenie čerpania. Aj pri prihliadnutí na špecifikum revolvingového úveru však nemožno upustiť od základnej požiadavky určitosti a zrozumiteľnosti právneho úkonu, ktorá v predmetnom prípade nebola ako podmienka platnosti právneho úkonu dodržaná. Navyše navrhovateľ aj opakovane v odvolaní odkazuje na prílohu č. 4 k zmluve, kde mal byť uvedený príklad nákladov a splátok úveru, z ktorého potom mal byť pre dlžníka zrejmý obsah jeho povinností v podobe minimálnych mesačných splátok, počte splátok, doplatku poslednej splátky, ročnej percentuálnej miery nákladov a výšky odplaty. Túto prílohu navrhovateľ v konaní pred prvostupňovým súdom a ani v konaní pred odvolacím súdom nepredložil, teda neunesol dôkazné bremeno v časti, v ktorej odkazom na tento dôkaz argumentoval. Avšak aj v prípade predloženia takejto prílohy zmluvy je možné uzavrieť, že takto vymedzené povinnosti dlžníka, a to príkladom v prílohe k zmluve, nemožno považovať za určité a zrozumiteľne vyjadrený obsah právneho úkonu.

S ohľadom na uvedené potom prvostupňový súd správne prihliadol na jeden z dôvodov absolútnej neplatnosti právneho úkonu uvedený v § 37 ods. 1 OZ a vyhodnotil zmluvu uzavretú medzi účastníkmi pre jej neurčitost' a nezrozumiteľnosť za neplatnú. S týmto záverom prvostupňového súdu sa stotožnil aj odvolací súd s tým, že vzhľadom na uvedený dôvod neplatnosti už považuje ďalšie závery súvisiace s neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľskej zmluve, uvedené v odôvodnení rozhodnutia prvostupňového súdu, za nadbytočné.

Pokiaľ ide o rozhodnutie prvostupňového súdu o náhrade trov konania, v tejto súvislosti odvolací súd považuje za potrebné upozorniť, že pri aplikácii ustanovenia § 142 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého okresný súd postupoval, nie je formulácia výroku o náhrade trov konania správna. V konaní bol neúspešný navrhovateľ, úspešní boli odporcovia 1/ a 2/, ktorí si však náhradu trov konania neuplatnili, preto o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 1 O. s. p. mal okresný súd rozhodnúť tak, že odporcom 1/, 2/ náhradu trov konania nepriznáva. Táto skutočnosť však nebola účastníkmi konania namietaná (najmä navrhovateľom, ktorý podal odvolanie), preto odvolací súd rešpektujúc ustanovenie § 212 ods. 1 O. s. p. o tom, že je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný, do tejto časti rozhodnutia nezasahoval. Navyše je potrebné zdôrazniť, že zmena spôsobu rozhodnutia o náhrade trov konania by nemala žiadny vplyv na konečné práva a povinnosti účastníkov konania.

Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ustanovenia § 224 ods. 1, v spojení s § 142 ods. 1 O. s. p. V odvolacom konaní bol navrhovateľ neúspešný, úspešní boli odporcovia 1/ a 2/, ktorí si však náhradu trov odvolacieho konania neuplatnili a ani im žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli, preto odvolací súd rozhodol, že im náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva. Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.